

Μάχη για την εξουσία στα ΑΕΙ

Γράφει ο Γιώργος Δελαστίκ

«Ε» 28/9

Αριστα έχει συλλάβει την ουσία του θέματος ο πρωθυπουργός Γιώργος Παπανδρέου: οποιαδήποτε βαθιά τομή στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση είναι αδύνατον να υλοποιηθεί, αν προηγουμένως δεν έχει λυθεί το πρωταρχικό και καθοριστικό ζήτημα του ποιος θα έχει την εξουσία και θα ασκεί τη διοίκηση στα ΑΕΙ! Υπάρχουν και άλλα ζητήματα, αυτοτελώς σοβαρότατο ίσως το καθένα. Το πλαίσιο εντός του οποίου θα κινηθεί όμως η επίλυσή τους προκαθορίζεται από την απάντηση που θα έχει δοθεί στο θεμελιώδες ερώτημα: ποιες δυνάμεις διοικούν τα ΑΕΙ;

Η κατάρρευση της χούντας των συνταγματαρχών και ο ρόλος του φοιτητικού κινήματος στην κατάλυση της δικτατορίας συμπαρέσυραν και το αυταρχικό καθεστώς της καθηγητικής έδρας και αυθαιρεσίας, πετώντας το στον σκουπιδοτενεκέ της Ιστορίας.

Ακολούθησε μια τριακονταετία σαφέστατα πολύ πιο δημοκρατικής διοίκησης με θεαματική αναβάθμιση του ρόλου και των άλλων πόλων της ακαδημαϊκής κοινότητας. Συνοδευόμενη από όλα τα εκφυλιστικά φαινόμενα της σύγχρονης δημοκρατίας, αυτή η μορφή διοίκησης διέρχεται σήμερα εμφανή κρίση ανάλογη με αυτή του πολιτικού συστήματος, σε πανεπιστημιακές φυσικά διαστάσεις.

Οι κυβερνητικές προτάσεις που φυσικά ακόμη δεν έχουν μορφοποιηθεί είναι προφανές ότι επιδιώκουν την πλήρη κατάργηση της υφιστάμενης δημοκρατικής διοίκησης των ΑΕΙ με όσα εκφυλιστικά φαινόμενα τη χαρακτηρίζουν και την αντικατάστασή της με άλλη μορφή διοίκησης, την οποία θα ασκεί ένα νέο "μπλοκ εξουσίας" στα ΑΕΙ.

Τα όσα είπε προχθές ο πρωθυπουργός διαγράφουν σε αδρές γραμμές τις προθέσεις του για το ποιος πρέπει να είναι αυτός ο καινούργιος συνασπισμός δυνάμεων εξουσίας στα πανεπιστήμια, που εννοείται ότι θα τα αναμορφώσει και διαμορφώσει έτσι ώστε να υπηρετούν τα συμφέροντά του.

Ο Γ. Παπανδρέου έχει ως πρώτιστο στόχο την αφαίρεση της διοίκησης των ΑΕΙ και ΤΕΙ από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Δεν θέλει να διοικούν τα πανεπιστήμια οι καθηγητές και οι φοιτητές τους.

Ο πρωθυπουργός κατέστησε σαφές ότι θέλει να δώσει τη διοίκηση των ΑΕΙ και ΤΕΙ σε μάντζερ, άσχετους με τα πανεπιστήμια. Θεωρεί ότι έτσι θα διοικούνται καλύτερα.

Εδώ εγείρονται σοβαρές ενστάσεις. Εν πρώτοις αυτό προϋποθέτει ότι τόσο οι καθηγητές όσο και οι φοιτητές θα δεχθούν να απεμπολήσουν το δικαίωμα άσκησης της διοίκησης των πανεπιστημίων, που οι μεν καθηγητές το είχαν ανέκαθεν, οι δε φοιτητές το έχουν εδώ και τριάντα χρόνια. Αμφιβάλουμε εντονότατα αν θα το αποδεχθούν χωρίς ισχυρές αντιδράσεις, αλλά αυτό είναι θέμα του άμεσου μέλλοντος και θα κριθεί στην πράξη. Ας παρακάμψουμε προσωρινά αυτό το ζήτημα - αν δηλαδή πάμε για αλλαγές ή για καθολική σύρραξη στα ΑΕΙ.

Η δεύτερη ένσταση αφορά την ουσία της δυνατότητας που έχουν να ασκήσουν πανεπιστημιακή διοίκηση οι διάφοροι μάντζερ - λαμόγια που κυκλοφορούν στην "πιάτσα". Μπορεί κάποιος να έχει διαπρέψει στη διοίκηση μιας εταιρείας που παράγει σερβιέτες ή απορρυπαντικά, αλλά αυτό δεν σημαίνει πως οι καθηγητές, οι φοιτητές και η κοινωνία ολόκληρη είναι διατεθειμένοι να του επιτρέψουν να κατευθύνει στρατηγικά π.χ. το Πανεπιστήμιο της Αθήνας προς την κατεύθυνση που αυτός επιθυμεί. Όταν προωθείται η συμμετοχή εκπροσώπων επιχειρήσεων στα ολιγομελή Συμβούλια Διοίκησης των ΑΕΙ ή όταν ακαδημαϊκές έδρες ιδρύονται με χορηγία, πιστεύει κανείς στα σοβαρά ότι τα προγράμματα σπουδών θα διαμορφώνονται με ακαδημαϊκά κριτήρια και όχι με βάση τα επιχειρηματικά συμφέροντα αυτού που πληρώνει τα πιο πολλά λεφτά; Από πού και ως πού αυτό συνιστά επιστημονική πρόοδο;

Πολλά από όσα είπε ο πρωθυπουργός δίνουν την εντύπωση ότι προετοιμάζει τα ΑΕΙ για ιδιωτικοποίηση. Αυτά π.χ. περί οικονομικής αυτοτέλειας που συμπεριλαμβάνει και τη μισθοδοσία ή περί ανάληψης ευθύνης για όλες τις παροχές (σίτιση, στέγαση φοιτητών) από τα ιδρύματα που θα πρέπει να ανοιχτούν και στον ιδιωτικό τομέα. Στην πορεία θα δούμε αν όντως αυτός είναι ο στόχος του.

Κατά ανάλογο τρόπο ορισμένες αλλαγές σε σχέση με τους φοιτητές (π.χ. ότι η χρηματοδότηση ακολουθεί τον φοιτητή και όχι το ίδρυμα, κουπόνι πρόσβασης σε όλες τις υπηρεσίες, φοιτητικά

δάνεια σε συνεργασία με τράπεζες κ.ά.) δίνουν την εντύπωση προετοιμασίας της υποδομής για την επιβολή διδάκτρων, όταν οι συνθήκες κριθούν κατάλληλες.

Είναι πολύ νωρίς ακόμη για να εκτιμήσει κανείς ποια θα είναι τα τελικά στοιχεία της κυβερνητικής μεταρρύθμισης στα ΑΕΙ και ΤΕΙ, πόσω μάλλον αν θα κατορθώσει να την επιβάλει ή αν θα γίνουν τα πανεπιστήμια "γης Μαδιάμ". Η αντιπολίτευση πάντως σύσσωμη απέρριψε ήδη τις κυβερνητικές θέσεις. Η ατμόσφαιρα άρχισε να μυρίζει μπαρούτι και στον τομέα αυτόν...

Ταπείνωση

Ενοχλεί αυτή η ξενομανία

Εκνευριστική έχει καταντήσει πλέον αυτή η ξενομανία του πρωθυπουργού που εκδηλώνεται με τη διαρκή προσφυγή σε ξένους "σωτήρες" για οποιοδήποτε θέμα αφορά την Ελλάδα. "Διεθνούς" σύνθεσης εκλεκτορικά σώματα θα εκλέγουν τους καθηγητές (!) των ελληνικών ΑΕΙ, "διεθνείς" εμπειρογνώμονες θα αξιολογούν τα ελληνικά ΑΕΙ, "ξένοι αξιολογητές" θα κρίνουν τα ερευνητικά προγράμματα των ελληνικών ΑΕΙ και πάει λέγοντας. Κάποτε πρέπει να αντιληφθούν στην κυβέρνηση ότι αυτή η νοοτροπία είναι ταπεινωτική και για τη χώρα αλλά και για τους ίδιους τους κυβερνώντες. Μυρίζει νοοτροπία καθυστερημένων μεταναστών των δεκαετιών του 1950 και του 1960!